

ความต้องการในการพัฒนาท่องเที่ยวเชิงเกษตรของเกษตรกรในพื้นที่เกาะลัดอีแท่น อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม

Needs of agro-tourism development of farmers in KOH LADEETAN, Sam Phran district, Nakhon Pathom province

สิงห์อำพล จันทร์วิเศษ¹, พิชัย ทองดีเลิศ^{1*} และ ชลธาร จูเจริญ¹

Singampol Janvised¹, Pichai Tongdeelert^{1*} and Chalathon Choocharoen¹

¹ ภาควิชาส่งเสริมและนิเทศศาสตร์เกษตร คณะเกษตร มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ จตุจักร กรุงเทพฯ 10900

¹ Department of Agricultural Extension and Communication, Faculty of Agriculture, Kasetsart University, Chatujak, Bangkok 10900. Thailand

บทคัดย่อ: การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัจจัยพื้นฐานส่วนบุคคล การร่วมจัดกิจกรรมท่องเที่ยว สภาพการทำการเกษตร และความต้องการในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร กลุ่มตัวอย่าง คือ เกษตรกรในพื้นที่เกาะลัดอีแท่น 253 ราย เก็บข้อมูลโดยใช้แบบสัมภาษณ์ในช่วงเดือนมกราคมถึงเมษายน 2562 สถิติที่ใช้วิเคราะห์ ได้แก่ สถิติพรรณนาและเชิงอนุมาน ทดสอบค่า t-test , F-test และ LSD ผลการวิจัย พบว่า เกษตรกรส่วนใหญ่เป็นเพศชาย (ร้อยละ 55.7) มีอายุเฉลี่ย 52.54 ปี ระดับการศึกษาต่ำกว่าปริญญาตรี (ร้อยละ 87.40) รายได้จากการทำการเกษตรเฉลี่ย 160,869.57 บาทต่อปี รายจ่ายจากการทำการเกษตรเฉลี่ย 47,412.45 บาทต่อปี เกษตรกรได้รับการส่งเสริมการเกษตร (ร้อยละ 64.00) และการรับข้อมูลข่าวสารการเกษตร (ร้อยละ 43.50) และการรับข้อมูลเกี่ยวกับการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวในพื้นที่ (ร้อยละ 43.50) จากสื่อกิจกรรมไม่เคยเข้าร่วมจัดกิจกรรมท่องเที่ยวในพื้นที่ (ร้อยละ 79.10) พืชหลักที่ปลูก คือ ส้มโอ (ร้อยละ 79.80) ใช้เงินทุนของตนเอง (ร้อยละ 96.80) และแรงงานภายในครัวเรือนในการทำการเกษตร (ร้อยละ 83.00) เกษตรกรมีความต้องการในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร โดยเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ย 2.16) ผลการทดสอบสมมติฐาน พบว่า เกษตรกรได้รับการส่งเสริมการเกษตร ได้รับข่าวสารการเกษตร และรับข้อมูลการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวในพื้นที่ การเข้าร่วมจัดกิจกรรมท่องเที่ยวในพื้นที่ จำนวนพื้นที่ทำเกษตร แหล่งเงินทุน ประเภทแรงงาน การดูแลรักษาผลผลิต และการบริหารจัดการแหล่งน้ำ ที่แตกต่างกันมีความต้องการในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05 และ 0.01 ซึ่ง สามารถนำไปปรับใช้เพื่อวางแผนและสนับสนุนให้ตรงกับความต้องการของเกษตรกรได้อย่างเหมาะสมยิ่งขึ้น

คำสำคัญ : การส่งเสริมการเกษตร; การพัฒนาการเกษตร; การมีส่วนร่วมของเกษตรกร; การท่องเที่ยวเชิงเกษตร

ABSTRACT: This research objectives were to study basic personal factors, participation in tourism activities, agricultural conditions and needs of agro-tourism development. The sample group of this study was 253 farmers. Data were collected by using an interview schedule from January to April 2019. Data analysis implied descriptive statistics including descriptive and inferential statistics. Statistic to examine the hypothesis were t-test, F-test and Least Significant Difference. The results found that most farmers were male (55.70). The average age was 52.54 years old and educated level was under bachelor's degree (87.40). The average agricultural income was 160,869.57 baht per year and agricultural expense was 47,412.45 baht per year. Farmers received an agricultural extension (64.00), agricultural information (43.50) and received information on the development of tourist attractions in the area (43.50) from media activities. Farmers had never participated in agro-tourism activities in the area (79.10). The main plant that grown in the area was grapefruit (79.80). Farmers used their funds (96.80) and household labors in agriculture (83.00). Farmers had needs of the development of agro-tourism at an average as a moderate level (mean 2.16). The hypothesis testing results found that farmers received an agricultural extension, received

* Corresponding author: agrpct@ku.ac.th

agricultural media exposure, received information on the development of tourist attractions in the area, participated in tourism activities in the area, number of agricultural areas, capital sources, type of labors, production maintenance and water management in the different aspect. There was a statistically significant level of needs of agro-tourism development at 0.05 and 0.01 which could be adapted to plan and support to meet the needs of farmers more appropriately.

Keywords: agricultural extension; agricultural development; participation of farmers; agro-tourism

บทนำ

การท่องเที่ยวของประเทศไทยถือว่ามียุคทองที่สำคัญเป็นลำดับต้นๆ ในการสร้างรายได้และพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศ รวมถึงความเป็นอยู่ของสังคมไทยให้ดีขึ้น และยังมีนโยบายส่งเสริมการท่องเที่ยวมากมาย เพื่อตอบสนองความต้องการที่หลากหลายของนักท่องเที่ยวที่ชอบการท่องเที่ยวรูปแบบใหม่ๆ การท่องเที่ยวเชิงเกษตรถือเป็นทางเลือกหนึ่งในการพัฒนาการท่องเที่ยวให้เป็นที่ดึงดูดของนักท่องเที่ยวทั้งในและต่างประเทศ ซึ่งปัจจุบันกระแสของการท่องเที่ยวในโลกนั้นเปลี่ยนไปนักท่องเที่ยวให้ความสนใจในการท่องเที่ยวในสถานที่ธรรมชาติหรือพื้นที่สีเขียวแหล่งใหม่ๆ เพิ่มขึ้น โดยไม่ทำลายสิ่งแวดล้อมและทรัพยากรธรรมชาติและเป็นเชิงอนุรักษ์วิถีชีวิตความเป็นอยู่ของคนในท้องถิ่นที่อาศัยอยู่ในแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรนั้น ๆ เพื่อให้นักท่องเที่ยวทั้งในไทยและต่างประเทศได้ไปสัมผัสความเป็นอยู่และสามารถทำกิจกรรมร่วมกับคนในพื้นที่ได้

จังหวัดนครปฐมมีแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรที่สำคัญอยู่หลายแห่ง ซึ่งแหล่งท่องเที่ยวที่กำลังได้รับการพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรแห่งใหม่ประจำจังหวัดนครปฐม ได้แก่ แหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรเกาะลัดอีแต่น โดยเกาะลัดอีแต่นมีลักษณะโดดเด่นคือ มีพื้นที่เป็นเกาะที่มีแม่น้ำล้อมรอบ พื้นที่เกาะมีลักษณะเหมือนกระเพาะหมู ทำให้คล้ายกับแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ คังบางกระเจ้า จังหวัดสมุทรปราการ เกาะลัดอีแต่นยังเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรที่อยู่ใกล้กรุงเทพมหานครทำให้เหมาะกับการมาท่องเที่ยวเพื่อรับบรรยากาศพักผ่อนในวันหยุดเสาร์ อาทิตย์หรือวันหยุดนักขัตฤกษ์ โดยจะมีรถรางให้บริการพาชมรอบเกาะสัมผัสวิถีชีวิตของเกษตรกรในเกาะตามฐานการเรียนรู้ต่าง ๆ พร้อมกับมัคคุเทศก์ที่คอยบรรยายให้ความรู้เกี่ยวกับสถานที่ต่าง ๆ ในเกาะลัดอีแต่น (สำนักงานเกษตรจังหวัดนครปฐม, 2561)

เกาะลัดอีแต่นที่กำลังพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรแห่งใหม่นั้นประชากรส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกรรม มีการทำการเกษตรในรูปแบบที่หลากหลายและพื้นที่ในเกาะมีลักษณะพิเศษที่เป็นเอกลักษณ์หลายอย่าง เช่น ความน่าสนใจประวัติศาสตร์และวิถีชีวิต มีพืชท้องถิ่นที่มีลักษณะเด่น บรรยากาศที่ดื่มด่ำเหมาะกับการพักผ่อน แต่การจากที่ผู้วิจัยได้ศึกษาข้อมูลและลงพื้นที่ในเบื้องต้นพบว่าเกษตรกรในพื้นที่ส่วนใหญ่ยังไม่ได้รับการส่งเสริมในเรื่องของความรู้ในด้านการจัดกิจกรรมการท่องเที่ยว และแหล่งท่องเที่ยวดังกล่าวก็ยังไม่ค่อยได้รับการพัฒนาให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวที่มีมาตรฐานจึงไม่ได้รับความนิยมจากนักท่องเที่ยวมาใช้บริการมากเท่าที่ควร รวมทั้งหน่วยงานในพื้นที่หรือผู้ดูแลรับผิดชอบยังไม่สามารถตอบสนองต่อความต้องการของเกษตรกรที่จะพัฒนาให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวในพื้นที่ของตนเองให้ได้และมีมาตรฐานได้ เพราะจากการศึกษาข้อมูลเกษตรกรจากเจ้าหน้าที่ กลุ่มส่งเสริมและพัฒนาเกษตรกร (สำนักงานเกษตรจังหวัดนครปฐม, 2561) พบว่า เกษตรกรที่เป็นสมาชิกในกลุ่มวิสาหกิจชุมชนท่องเที่ยวเกาะลัดอีแต่นที่เป็นกำลังหลักในการจัดกิจกรรมการท่องเที่ยวมีเพียง 65 ราย จากเกษตรกรในพื้นที่ทั้งหมดที่ขึ้นทะเบียนเกษตรกรกับสำนักงานเกษตรจังหวัดนครปฐม ปี 2561 จำนวน 686 ราย ทั้ง ๆ ที่พื้นที่มีความเหมาะสมอย่างมากในการให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร ที่มีความพร้อมในการรองรับนักท่องเที่ยว มีองค์ความรู้ ความเป็นอัตลักษณ์ มุ่งเน้นกิจกรรมด้านการเกษตรที่ปรับปรุงเป็นกิจกรรมด้านการท่องเที่ยวอย่างโดดเด่นเป็นเอกลักษณ์ รวมทั้งเป็นศูนย์กลางการเชื่อมโยงวิถีชีวิต วัฒนธรรม ภูมิปัญญา และสินค้าของชุมชน เพื่อเป็นทางเลือกให้นักท่องเที่ยว สร้างมาตรฐานแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรให้น่าเชื่อถือและเป็นที่ยอมรับ ซึ่งการท่องเที่ยวจะเป็นจุดเริ่มต้นในการนำผลผลิตชุมชนเข้าสู่ระบบเศรษฐกิจในการลงทุนที่ไม่สูง ทำให้เกิดการสร้างงาน สร้างรายได้ จากผลผลิตหรือผลิตภัณฑ์ทางการเกษตรในท้องถิ่น และเพื่อให้เป็นไปตามยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี ด้านการสร้างความสามารถในการแข่งขันสร้างความหลากหลายด้านการท่องเที่ยว จัดอยู่ในกลุ่มท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์และวัฒนธรรม และสอดคล้องกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 ในการสร้างความเข้มแข็งทางเศรษฐกิจ เสริมสร้างและพัฒนาขีดความสามารถในการแข่งขันของภาคการผลิตและบริการ ส่งเสริมการสร้างรายได้จากการท่องเที่ยว (ชาติรี บุญนา, 2562)

ดังนั้น ทางผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาความต้องการของเกษตรกรในพื้นที่เกาะลัดอีแท่น ในการทำการท่องเที่ยวเชิงเกษตร และสภาพการทำการเกษตรควบคู่กันไป เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรซึ่งจะทำให้นักท่องเที่ยวที่เดินทางไปท่องเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรแห่งนี้ได้สัมผัสกับการท่องเที่ยวที่มีมาตรฐานนอกจากนั้น หากแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร เกาะลัดอีแท่น กลายเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่ได้รับมาตรฐานเป็นที่ยอมรับของนักท่องเที่ยวที่ไปใช้บริการแล้ว ก็จะเป็นการยกระดับมาตรฐานการท่องเที่ยวเชิงเกษตรของจังหวัดนครปฐมสู่ความนิยมในระดับประเทศต่อไป

Figure 1 KOH LADEETAN tourist attraction map

Source: Applied from Suan Sunandha Rajabhat University, 2020

วิธีการศึกษา

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้เป็นเกษตรกรที่ทำการเกษตรอยู่ในพื้นที่เกาะลัดอีแท่น อำเภอสสามพราน จังหวัดนครปฐม ครอบคลุมพื้นที่ 4 ตำบล มีเกษตรกรทั้งหมด จำนวน 686 ราย กำหนดขนาดตัวอย่างโดยใช้วิธีการคำนวณสูตรทาร์โย ยามาเน่ ที่ระดับความคลาดเคลื่อน 0.05 (Yamane T., 1973) ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 253 ราย จากนั้นทำการสุ่มตัวอย่างโดยใช้การสุ่มตัวอย่างแบบชั้น ภูมิชนิดสุ่มเป็นสัดส่วน (Proportional stratified sampling) และชั้นสุดท้ายจะใช้วิธีการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) โดยการจับฉลากจากรายชื่อเกษตรกรทั้งหมด เพื่อให้ได้กลุ่มตัวอย่างครบจำนวนตามที่กำหนดไว้ เก็บข้อมูลโดยการสัมภาษณ์ช่วงเดือนมกราคมถึงเดือนเมษายน 2562

เครื่องมือการวิจัย คือ แบบสัมภาษณ์ (Interview Schedule) ซึ่งแบ่งออกเป็น 5 ตอน และทดสอบหาความเที่ยงตรงของเครื่องมือ (Validity) โดยผู้เชี่ยวชาญและหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) โดยทดสอบกับผู้ตอบแบบสัมภาษณ์ที่มีลักษณะคล้ายคลึงกับกลุ่มตัวอย่างในการวิจัย จำนวน 30 ราย ได้ค่าความเชื่อมั่น เท่ากับ 0.959

การวิเคราะห์ข้อมูลผู้วิจัยได้กำหนดจัดระดับความต้องการของเกษตรกรในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร เกาะลัดอีแท่น โดยกำหนดช่วงคะแนนจากสูตรอันตรภาคชั้น (สุรินทร์ นิยมางกูร, 2561) โดยแบ่งออกเป็น 3 ระดับ ดังนี้ ความต้องการมากมีเกณฑ์การให้คะแนน 3 คะแนน ความต้องการปานกลางมีเกณฑ์การให้คะแนน 2 คะแนน และความต้องการน้อยมีเกณฑ์การให้คะแนน 1 คะแนน และในช่วงคะแนนเฉลี่ยระดับความความต้องการ 2.34 – 3.00 คะแนน การแปลความหมายคือ มีระดับความต้องการมาก คะแนนเฉลี่ย

ระดับความความต้องการ 1.67 – 2.33 คะแนนคะแนนการแปลความหมายคือ มีระดับความต้องการปานกลาง และคะแนนเฉลี่ยระดับความความต้องการ 1.00 – 1.66 คะแนน การแปลความหมายคือมีระดับความต้องการน้อย

สถิติที่ใช้การวิเคราะห์ ได้แก่ สถิติพรรณนา (Descriptive Statistics) และใช้สถิติเชิงอนุมาน (Inferential Statistics) โดยใช้ในการทดสอบค่าที (t-test) และใช้การทดสอบความแปรปรวนแบบทางเดียว (One-Way ANOVA or F-test) และการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยจำแนกเป็นรายคู่ โดยวิธี LSD (Least Significant Difference)

ผลการทดลองและการวิจารณ์ผล

เกษตรกรส่วนใหญ่เป็นเพศชาย (ร้อยละ 55.70) อายุเฉลี่ยเท่ากับ 52.54 ปี มีระดับการศึกษาต่ำกว่าปริญญาตรี (ร้อยละ 87.40) ประกอบอาชีพหลักคือ เกษตรกรรม (ร้อยละ 85.40) มีจำนวนสมาชิกในครัวเรือนโดยเฉลี่ย 4 คน รายได้เฉลี่ยจากการประกอบอาชีพหลักต่อปี 164,545.57 บาท รายได้เฉลี่ยจากการทำการเกษตรต่อปี 160,869.57 บาท รายจ่ายเฉลี่ยจากการทำการเกษตรต่อปี 77,529.64 บาท เกษตรกรส่วนใหญ่ได้รับการส่งเสริมการเกษตรจากสื่อกิจกรรม (ร้อยละ 64.00) ได้รับข้อมูลข่าวสารการเกษตรจากสื่อกิจกรรม (ร้อยละ 53.00) การร่วมจัดกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงเกษตรในพื้นที่ พบว่า ได้รับข้อมูลเกี่ยวกับการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวในพื้นที่จากสื่อกิจกรรม (ร้อยละ 43.50) และเกษตรกรส่วนใหญ่ไม่เคยมีการเข้าร่วมจัดกิจกรรมการท่องเที่ยวในพื้นที่ (ร้อยละ 79.10)

สภาพการทำการเกษตรของเกษตรกรในพื้นที่เกาะลัดอีแท่น พบว่า เกษตรกรส่วนใหญ่ มีจำนวนพื้นที่ทำการเกษตร 0.50 ไร่ – 3.50 ไร่ (ร้อยละ 34.00) โดยมีพื้นที่เฉลี่ย 7.73 ไร่ ชนิดพืชหลักที่เกษตรกรปลูก ได้แก่ ส้มโอ (ร้อยละ 80.60) พืชรอง ได้แก่ กล้วย (ร้อยละ 39.90) เกษตรกรส่วนใหญ่ใช้เงินทุนตนเอง (ร้อยละ 96.80) ใช้แรงงานในครัวเรือน (ร้อยละ 83.00) มีขั้นตอนการดูแลรักษาผลผลิตทางการเกษตรตามมาตรฐานการทำเกษตรปลอดภัย (ร้อยละ 78.20) มีการบริหารจัดการน้ำในการทำการเกษตร (ร้อยละ 93.70) มีการใช้เทคโนโลยีในการทำการเกษตร (ร้อยละ 96.80) มีการจำหน่ายผลผลิตหลักทางการเกษตรในประเทศ (ร้อยละ 84.60) ผลผลิตทางการเกษตรไม่มีการแปรรูป (ร้อยละ 92.50) และเกษตรกรส่วนใหญ่ไม่มีการรับรองมาตรฐานผลผลิตทางการเกษตร (ร้อยละ 77.50)

ความต้องการในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร พบว่า เกษตรกรส่วนใหญ่มีความต้องการในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร โดยรวมเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ย 2.16) และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า เกษตรกรมีความต้องการในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรในระดับมาก ในด้านสภาพสังคมและวัฒนธรรม (ค่าเฉลี่ย 2.36) ด้านองค์การความร่วมมือจากภาครัฐและเอกชน (ค่าเฉลี่ย 2.50)

จากการศึกษา ยังพบว่า เกษตรกรมีปัญหาในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร ได้แก่ ภูมิทัศน์บริเวณแหล่งท่องเที่ยวไม่ได้รับการจัดการหรือการดูแลทำให้แหล่งท่องเที่ยวดูทรุดโทรมไม่น่าใช้บริการ ขาดการมีส่วนร่วมและความสามัคคีของคนในพื้นที่ ทำให้การจัดกิจกรรมการท่องเที่ยวเกิดปัญหาและความขัดแย้ง การประชาสัมพันธ์ผ่านสื่อโทรทัศน์ สื่อสิ่งพิมพ์ และสื่อสังคมออนไลน์ ที่ไม่เพียงพอไม่เหมาะสมและไม่น่าสนใจมากพอที่จะดึงดูดนักท่องเที่ยวการบริการรถนำเที่ยวเพื่อชมแหล่งท่องเที่ยวไม่เพียงพอและไม่เหมาะสมต่อการให้บริการการท่องเที่ยวรวมถึงเส้นทางท่องเที่ยวเข้าไม่ถึงพื้นที่ของเกษตรกรทำให้ไม่เกิดการมีส่วนร่วมที่จะจัดทำเป็นแหล่งท่องเที่ยว ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดและทฤษฎีองค์ประกอบทางการท่องเที่ยวของ (บุญเลิศ จิตตั้งวัฒนา, 2548) ได้อธิบายองค์ประกอบทางการท่องเที่ยวว่าองค์ประกอบที่สำคัญ ได้แก่ สิ่งดึงดูดใจของแหล่งท่องเที่ยว (Attraction) เป็นสิ่งดึงดูดใจนักท่องเที่ยวให้อยากเดินทางเข้าไปท่องเที่ยวแล้วเกิดความประทับใจสิ่งดึงดูดใจของแหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญ คือ มีทิวทัศน์หรือทัศนียภาพที่สวยงามตามธรรมชาติ วิถีชีวิตและความเป็นอยู่ร่วมกันของชุมชน ถัดมาคือการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว (Accessibility) เป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้นักท่องเที่ยวสามารถเดินทางเข้าไปท่องเที่ยวยังแหล่งท่องเที่ยวได้ โดยมีเส้นทางหรือเครือข่ายการคมนาคมและที่สามารถเดินทางเข้าไปยังแหล่งท่องเที่ยวได้อย่างสะดวกและปลอดภัย และการเข้าถึงข้อมูลประชาสัมพันธ์ตามช่องทางต่าง ๆ และสิ่งอำนวยความสะดวกในแหล่งท่องเที่ยว (Amenity) เพื่ออำนวยความสะดวกในการให้บริการนักท่องเที่ยวที่เดินทางเข้ามาท่องเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยวนั้น และเพื่อให้ นักท่องเที่ยวอยากกลับมาเที่ยวซ้ำ ทั้งนี้จากสถานการณ์ปัจจุบันในช่วงที่ผ่านมา เกิดวิกฤตการณ์โรคระบาด (COVID-19) ทำให้การท่องเที่ยวได้รับผลกระทบในวงกว้าง ซึ่งเสี่ยงต่อการแพร่ของโรคระบาดดังกล่าว และพบว่า มีผลกระทบมากมายต่อการท่องเที่ยวที่ต้องหยุดจัดกิจกรรมทุกอย่าง และหลังจากพ้นวิกฤต การท่องเที่ยวจึงกลับมาให้บริการอีกครั้ง ภายใต้มาตรการการป้องกันด้าน

สาธารณสุข พร้อมกับการเยียวยาเกษตรกรที่ได้รับผลกระทบและมีการสนับสนุนกระตุ้นการท่องเที่ยวจากหน่วยงานราชการและเอกชน เพื่อให้การท่องเที่ยวเชิงเกษตรในเกาะลัดอีแทนได้รับการฟื้นฟูกลับมาให้บริการในแบบ New Normal ซึ่งหมายถึงการยกระดับมาตรการด้านการท่องเที่ยวควบคู่กับด้านสาธารณสุข ใส่ใจเรื่องความสะอาด สุขอนามัย คำนึงถึงปัจจัยต่างๆ ในการลดความเสี่ยงของการแพร่เชื้อโรค COVID-19 ที่อาจจะกลับมาแพร่ระบาดได้อีก โดยให้ผู้ประกอบการท่องเที่ยวทำตามขั้นตอนดังนี้ 1.ตรวจวัดอุณหภูมิร่างกาย 2.บันทึกประวัติผู้ให้บริการและผู้รับบริการหรือนักท่องเที่ยว 3.สวมใส่หน้ากากอนามัยและถุงมือตลอดเวลา 4.จัดให้มีสถานที่ล้างมือและจุดบริการแอลกอฮอล์ 5.มีระบบจัดการขยะ และของเสียที่ถูกสุขอนามัย 6.เว้นระยะห่างระหว่างบุคคลอย่างน้อย 1 เมตร 7.กำหนดแนวเส้นการใช้บริการอย่างชัดเจน 8.เพิ่มความถี่ในการทำความสะอาด (กรมการท่องเที่ยว, 2563) มากไปกว่านั้นเกษตรกรมีความต้องการในเรื่องของความรู้ในการปฏิบัติจัดกิจกรรมท่องเที่ยวช่วงสถานการณ์ดังกล่าวและต้องการงบประมาณเพิ่มเติมในเรื่องของการจัดหาอุปกรณ์ในการคัดกรองนักท่องเที่ยว อุปกรณ์วัดอุณหภูมิร่างกาย แอลกอฮอล์สำหรับล้างมือ ป้ายเตือนหรือป้ายแนะนำการปฏิบัติ และยังมีความต้องการที่จะเพิ่มขบวนรถนำเที่ยวขึ้น เนื่องจากต้องมีการเว้นระยะห่าง เพื่อความปลอดภัย ทำให้นักท่องเที่ยวต้องใช้บริการรถในแต่ละรอบมากขึ้น แต่มีจำนวนที่นั่งน้อยลง

Table 1 Needs of agro-tourism development of farmers in KOH LADEETAN, Sam Phran District, Nakhon Pathom Province

(n = 253)

Needs of agro-tourism development	$\bar{X}$	S.D.	Level of needs
Tourism resources management	2.28	0.637	Medium
Tourism services	2.22	0.486	Medium
Physical infrastructure	2.09	0.453	Medium
Pattern of agricultural tourism activities	2.09	0.570	Medium
Tourism marketing	1.72	0.473	Medium
Ecological system and environmental aspects	2.19	0.354	Medium
Economic and investment conditions	1.93	0.441	Medium
Social and cultural conditions	2.36	0.339	High
Cooperation from the public and private sectors	2.50	0.622	High
Law	2.08	0.652	Medium
Overall	2.16	0.330	Medium

ผลการทดสอบสมมติฐาน พบว่า เกษตรกรที่ไม่ได้รับการส่งเสริมการเกษตร (ร้อยละ 9.10) มีความต้องการในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรที่แตกต่างจากเกษตรกรที่ได้รับการส่งเสริมการเกษตรจากสื่อกิจกรรม(ร้อยละ 64.0)ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.01 และสื่อบุคคล (ร้อยละ 23.30) ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05 เนื่องจากเกษตรกรที่ได้รับการส่งเสริมการเกษตรจากสื่อกิจกรรม และสื่อบุคคล ส่วนใหญ่ได้รับการส่งเสริมจากเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร ตามนโยบายของ Training and Visit System (กรมส่งเสริมการเกษตร, 2560) ซึ่งเกษตรกรได้รับข้อมูลจากการฝึกอบรม และเยี่ยมเยียนจากเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร ทำให้ได้รับข้อมูลที่ละเอียดชัดเจน รวมถึงมีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้และทำให้เกษตรกรเกิดแรงจูงใจ จึงมีความต้องการในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวในพื้นที่ ซึ่ง สอดคล้องกับนโยบายของ (กรมส่งเสริมการเกษตร, 2545) ที่เห็นว่า การท่องเที่ยวเชิงเกษตรถือเป็นกิจกรรมหนึ่งของการเกษตรและเป็นหน้าที่ของนักส่งเสริมการเกษตรที่ต้องเข้าไปช่วยส่งเสริมสนับสนุนในเรื่องขององค์ความรู้ เทคโนโลยี ในด้านการพัฒนาอาชีพการเกษตร ด้านการพัฒนาคุณภาพชีวิตความเป็นอยู่ รวมไปถึงด้านการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงเกษตร ซึ่ง นักส่งเสริมการเกษตรจะเข้าไปช่วยสนับสนุนการ

จัดการให้ดีขึ้น เช่น การจัดการพื้นที่ วิธีการต้อนรับนักท่องเที่ยว การจัดแสดงสินค้าแปรรูปและสินค้าหัตถกรรมของกลุ่มแม่บ้านเกษตรกร เป็นต้น

เกษตรกรที่ไม่ได้รับข่าวสารการเกษตร (ร้อยละ 5.50) มีความต้องการในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรที่แตกต่างจากเกษตรกรที่ได้รับข่าวสารการเกษตรจากสื่อกิจกรรม (ร้อยละ 53.00) ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.01 สื่อมวลชน (ร้อยละ 22.50) ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.01 และสื่อบุคคล (ร้อยละ 19.00) ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05 เนื่องจากเกษตรกรส่วนใหญ่ได้รับข่าวสารจากสื่อหลายประเภทและหลายช่องทาง เช่น จากการจัดโครงการฝึกอบรมและการเยี่ยมเยียนของเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร การจัดประชุมประจำเดือนของผู้นำเกษตรกร โดยเจ้าหน้าที่และผู้นำในพื้นที่ให้ความใส่ใจกับเกษตรกรในพื้นที่อย่างสม่ำเสมอ ทำให้เกษตรกรได้รับข้อมูลข่าวสารการเกษตรรวมถึงข้อมูลการท่องเที่ยวจากสื่อต่างๆ ได้อย่างต่อเนื่อง สะดวกรวดเร็วและมีความน่าเชื่อถือ เกษตรกรจึงมีความต้องการที่จะพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร มากกว่าเกษตรกรที่ไม่ได้รับข้อมูลข่าวสาร นอกจากนี้ยังพบว่า เกษตรกรที่ได้รับข่าวสารการเกษตรจากสื่อมวลชน (ร้อยละ 22.50) มีความต้องการในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรที่แตกต่างจากเกษตรกรที่ได้รับข่าวสารการเกษตรจากสื่อบุคคล (ร้อยละ 19.00) ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05 เนื่องจากสื่อมวลชน ทั้ง วิทยุ โทรทัศน์ และสื่อสังคมออนไลน์ มีความรวดเร็วในการให้ข้อมูลข่าวสารทางการเกษตร ที่แสดงให้เห็นภาพและเสียง และยังสามารถโต้ตอบข้อมูลกันได้ ง่ายต่อการเข้าถึง สะดวกได้ทุกที่ทุกเวลาอย่างไม่จำกัด ทำให้เกษตรกรเกิดการยอมรับข้อมูลการเกษตรใหม่ๆ รวมถึงข้อมูลการท่องเที่ยว ส่งผลให้เกิดความต้องการในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรในพื้นที่มากกว่าเกษตรกรที่รับข้อมูลข่าวสารการเกษตรจากสื่อบุคคล ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ (เทพกร ณ สงขลา, 2556) ได้ศึกษารูปแบบการจัดการทรัพยากรเกษตรเพื่อการท่องเที่ยวเชิงเกษตรที่ยั่งยืน อำเภอช้างกลาง จังหวัดนครศรีธรรมราช พบว่า มีเกษตรกรไม่สามารถปรับตัวกับการเปลี่ยนแปลงตนเองในการรับข้อมูลข่าวสาร ขาดข้อมูลข่าวสารด้านการเกษตรที่ทันสมัย ทำให้ไม่มีการปรับเปลี่ยนด้านวิธีการเกษตร และความพร้อมในการทำการเกษตรเชิงท่องเที่ยวแบบยั่งยืน

เกษตรกรที่ไม่ได้รับข้อมูลเกี่ยวกับการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวในพื้นที่ (ร้อยละ 26.10) มีความต้องการในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรที่แตกต่างจากเกษตรกรที่ได้รับข้อมูลเกี่ยวกับการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวในพื้นที่จากสื่อกิจกรรม (ร้อยละ 43.50) ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.01 และสื่อบุคคล (ร้อยละ 26.10) ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05 เนื่องจากข้อมูลที่เกษตรกรส่วนใหญ่ได้รับเกี่ยวกับการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรจากสื่อกิจกรรม ได้จากเจ้าหน้าที่พัฒนาชุมชน ส่งเกษตรกรไปอบรม ศึกษาดูงานนอกพื้นที่ และจากการจัดอบรมเสริมทักษะความรู้การท่องเที่ยว จากเจ้าหน้าที่ของมหาวิทยาลัยต่างๆ และมีการใช้สื่อบุคคลในการลงพื้นที่เพื่อติดตามผลการดำเนินงานของเกษตรกรในพื้นที่อย่างสม่ำเสมอ เจ้าหน้าที่จึงสามารถให้ความรู้ในการประชาสัมพันธ์ข่าวสารการท่องเที่ยวในพื้นที่แก่เกษตรกรได้อย่างรวดเร็วและเข้าใจง่าย เกษตรกรที่ได้รับข้อมูลเกี่ยวกับการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวในพื้นที่ จึงมีความต้องการที่จะพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรในพื้นที่มากกว่าเกษตรกรที่ไม่เคยได้รับการรับข้อมูลการท่องเที่ยวในพื้นที่ ซึ่งด้วยส่วนใหญ่เป็นเกษตรกรที่มุ่งเน้นแต่การทำการเกษตรอย่างเดียว ไม่ให้ความสนใจในการเข้าถึงข้อมูลการประชาสัมพันธ์แหล่งท่องเที่ยวในพื้นที่ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ (อัจฉริยา ศักดิ์นรงค์, 2549) ศึกษา บทบาทขององค์กรภาครัฐที่มีต่อการพัฒนากิจกรรมการท่องเที่ยวทางธรรมชาติอย่างยั่งยืนบนพื้นที่เกาะช้าง กิ่งอำเภอเกาะช้าง จังหวัดตราดพบว่า ประชาชนหรือเกษตรกรในท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการพัฒนาให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร โดยได้มีการจัดประชุมทุกเดือนโดยผู้นำชุมชน และมีเจ้าหน้าที่ในพื้นที่ช่วยประสานงาน การจัดประชุมจัดอบรมเพื่อให้ทราบถึงข้อมูลข่าวสารต่างๆในพื้นที่ ได้มีโอกาสพูดคุย รวมถึงแสดงความคิดเห็นและข้อเสนอต่างๆเพื่อประโยชน์ของการจัดกิจกรรมท่องเที่ยวพื้นที่อย่างยั่งยืน

เกษตรกรที่ไม่เคยเข้าร่วมจัดกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงเกษตรในพื้นที่ (ร้อยละ 79.10) มีความต้องการในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรที่แตกต่างจากเกษตรกรที่มีเข้าร่วมจัดกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงเกษตรในพื้นที่บางครั้ง (ร้อยละ 13.00) และเข้าร่วมกิจกรรมประจำ (ร้อยละ 7.90) กัน ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.01 เนื่องจากเกษตรกรส่วนใหญ่ไม่เคยเข้าร่วมจัดกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงเกษตรในพื้นที่ ทำให้เกษตรกรไม่ทราบถึงประโยชน์ที่ได้รับจากการเข้าร่วมจัดกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงเกษตร รวมถึงเกษตรกรในพื้นที่โดยปกติทราบข้อมูลเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมการท่องเที่ยวในเบื้องต้นเท่านั้น จึงมีความสนใจแค่การทำการเกษตรในพื้นที่ของตนเอง ทำให้ไม่เกิดการมีส่วนร่วมของเกษตรกรในพื้นที่ เกษตรกรส่วนใหญ่ที่ไม่เคยเข้าร่วมกิจกรรมจึงมีความต้องการที่จะมีส่วนร่วมในการ

พัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรในพื้นที่มากกว่า แต่ยังขาดความรู้ ขาดการชักชวน และการประชาสัมพันธ์ในการมีส่วนร่วมของการจัดกิจกรรมการท่องเที่ยว ต่างจากเกษตรกรที่เคยเข้าร่วมกิจกรรมบางครั้งและเข้าร่วมจัดกิจกรรมการเป็นประจำ ซึ่งส่วนใหญ่จะเป็นสมาชิกในกลุ่มจัดการท่องเที่ยวและผู้นำชุมชนอยู่แล้ว ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ (รัฐนันท์ พงศ์วิริทธิ์ธร, 2558) ได้ศึกษา แนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงเกษตรเพื่อความยั่งยืน โครงการหลวงปางตะ ในรูปแบบการจัดองค์กรบริหารการท่องเที่ยวเชิงเกษตร พบว่า การพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงเกษตรอย่างยั่งยืนในชุมชนเป็นไปในลักษณะต่างคนต่างประกอบอาชีพของตนเองหรือทำอยู่เพียงไม่กี่กลุ่มคน ดังนั้น ควรให้มีการรวมกิจกรรมของชุมชนและมีการรวมกลุ่มกันอย่างเข้มแข็ง เพื่อช่วยขจัดปัญหาความขัดแย้งต่าง ๆ พร้อมให้เกิดความสามัคคีและความเข้มแข็งในชุมชน เกิดเป็นทุนทางสังคมอีกประการหนึ่งที่จะช่วยขับเคลื่อนให้ชุมชนสามารถพัฒนาการท่องเที่ยวของพื้นที่ตนเองไปในแนวทางที่ยั่งยืน

เกษตรกรที่มีจำนวนพื้นที่ทำการเกษตร 7.01 – 50.00 ไร่ (ร้อยละ 33.20) มีความต้องการในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรที่แตกต่างจากเกษตรกรที่มีจำนวนพื้นที่ทำการเกษตร 3.51 – 7.00 ไร่ (ร้อยละ 32.8) ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.01 เนื่องจากเกษตรกรส่วนใหญ่ที่มีจำนวนพื้นที่ตั้งแต่ 7.01 – 50.00 ไร่ ทำให้มีความต้องการที่จะจัดสรรพื้นที่ของตนเองและพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร เพื่อสร้างรายได้ให้กับพื้นที่ เช่น จัดสรรให้เป็นที่พักโฮมสเตย์ ศูนย์หรือฐานการเรียนรู้ ร้านอาหาร ร้านกาแฟเครื่องดื่ม หรือร้านจำหน่ายของฝากของที่ระลึก ทำให้มีความต้องการมากกว่าเกษตรกรที่มีพื้นที่ทำการเกษตร 3.51 – 7.00 ไร่ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ (ณัฐธิดา ห้าวหาญ, 2559) ได้ศึกษาความพร้อมของเกษตรกรเพื่อการจัดการท่องเที่ยวเชิงเกษตรใน ตำบลตะพง อำเภอมะนัง จังหวัดระยอง พบว่า การพัฒนาพื้นที่ของเกษตรกร ในส่วนพื้นที่ทำการเกษตรของเกษตรกรที่มีขนาดเล็กไม่เหมาะสมกับการทำการท่องเที่ยวเชิงเกษตร เพราะต้องจัดสภาพแวดล้อมภูมิทัศน์ให้สวยงาม ไม่แออัด น่าเข้าใช้บริการ และพื้นที่เล็กทำให้ที่จอดรถรองรับนักท่องเที่ยวไม่เพียงพอ

เกษตรกรที่มีแหล่งเงินทุนตนเอง (ร้อยละ 96.80) มีความต้องการในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรที่แตกต่างจากเกษตรกรที่กู้แหล่งเงินทุนมาทำการเกษตร (ร้อยละ 3.20) ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05 เนื่องจากเกษตรกรส่วนใหญ่มีเงินทุนของตนเองในการทำการเกษตร และต้องการนำเงินทุนของตนเองมาต่อยอดสร้างรายได้ในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว จึงมีความต้องการในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรในพื้นที่มากกว่าเกษตรกรที่ต้องกู้แหล่งเงินทุนมาทำการเกษตร เพราะจะเป็นการเพิ่มภาระหนี้สินให้กับตนเองและครอบครัว สอดคล้องกับงานวิจัยของ (จิรนันท์ เข็มจันทร์ และปัญญา หนัณเก็บ, 2560) เรื่องการเปรียบเทียบต้นทุนและผลตอบแทนการดำเนินงานไม่อย่างเดียวกัยการท่องเที่ยวเชิงเกษตร ในจังหวัดระยอง จากการศึกษพบว่า ต้นทุนการทำการท่องเที่ยวเชิงเกษตรมีต้นทุนที่สูงมากกว่าการทำการเกษตรทั่วไปเพราะต้องมีการปรับทำพื้นที่เพื่อมารองรับนักท่องเที่ยวเพิ่ม และต้นทุนแรงงานในการให้บริการลูกค้าเพิ่มขึ้น รวมถึงต้นทุนการแปรรูปเพื่อจำหน่ายเป็นของฝากแก่นักท่องเที่ยว จึงไม่คุ้มค่าหากต้องกู้แหล่งเงินทุนมาทำการท่องเที่ยว

เกษตรกรที่มีประเภทรถจักรยานที่ใช้ในการทำการเกษตรจากครัวเรือน (ร้อยละ 83.00) มีความต้องการในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรที่แตกต่างจากเกษตรกรที่จ้างแรงงานภายนอกในการทำการเกษตร (ร้อยละ 17.00) ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05 เนื่องจากเกษตรกรส่วนใหญ่มีแรงงานภายในครัวเรือน เพียงพอที่สามารถช่วยกันในด้านกรทำกิจกรรมท่องเที่ยวต่างๆ ทำให้เกิดการมีส่วนร่วมระหว่างคนในครอบครัวและชุมชน ลดอัตราว่างงานในชุมชน เกษตรกรที่มีแรงงานในครัวเรือนจึงมีความต้องการที่จะพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรมากกว่าเกษตรกรที่จ้างแรงงานจากภายนอก สอดคล้องกับงานวิจัยของ (เทพกร ณ สงขลา, 2556) ได้ศึกษารูปแบบการจัดการทรัพยากรเกษตรเพื่อการท่องเที่ยวเชิงเกษตรที่ยั่งยืน อำเภอช้างกลาง จังหวัดนครศรีธรรมราช พบว่า แหล่งท่องเที่ยวแต่ละแหล่งมีแรงงานมากน้อยต่างกัน แต่แรงงานครัวเรือนเป็นแรงงานที่สำคัญ ซึ่งแรงงานภายในครอบครัวจะรวมถึงเครือญาติ เป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้การท่องเที่ยวขับเคลื่อนไปได้อย่างคุ้มค่า

เกษตรกรที่ไม่มีขั้นตอนการดูแลรักษาผลผลิตทางการเกษตรหรือปล่อยตามธรรมชาติ (ร้อยละ 2.40) มีความต้องการในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรที่แตกต่างจากเกษตรกรที่มีขั้นตอนการดูแลรักษาผลผลิตทางการเกษตรตามมาตรฐานการเกษตรแบบปลอดภัย (ร้อยละ 78.20) และเกษตรกรที่มีขั้นตอนการดูแลรักษาผลผลิตทางการเกษตรตามมาตรฐานอินทรีย์ (ร้อยละ 19.40) ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.01 เนื่องจากเกษตรกรส่วนใหญ่ที่มีขั้นตอนการดูแลรักษาผลผลิตทางการเกษตรตามมาตรฐานการเกษตรแบบปลอดภัยและอินทรีย์ ตามลำดับ โดยมีการควบคุมคุณภาพผลผลิตทางการเกษตรเพื่อการจำหน่ายทั้งในและต่างประเทศ ทำให้ผลผลิตที่

ผ่านกระบวนการต่างๆ มีความปลอดภัยเป็นที่น่าสนใจของนักท่องเที่ยว จึงทำให้เกษตรกรมีความต้องการที่จะพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรในพื้นที่ของตนเอง มากกว่าเกษตรกรที่ไม่มีขั้นตอนการดูแลรักษาผลผลิตทางการเกษตรหรือปล่อยไปตามธรรมชาติ ที่ไม่มีการจัดการพื้นที่การเกษตรและภูมิทัศน์ จึงไม่มีความพร้อมและความต้องการที่จะพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรในพื้นที่ของตนเอง ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ (นรินทร์ สังข์รักษา, 2560) ได้ศึกษา เรื่องการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรชุมชนบ้านดงเย็น ในพื้นที่พิเศษเมืองโบราณอุทอง พบว่า การท่องเที่ยวเชิงเกษตรที่เน้นเกษตรแบบปลอดภัย สามารถมีการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงเกษตรอินทรีย์ได้อย่างต่อเนื่อง ซึ่งเป็นอัตลักษณ์ที่โดดเด่นของพื้นที่ และปรับภูมิทัศน์ชุมชนทั้งหมดให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรที่ครบวงจรและปลอดภัย เพื่อพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรให้มีความน่าสนใจให้นักท่องเที่ยวมาใช้บริการ

เกษตรกรที่มีการบริหารจัดการแหล่งน้ำในการทำเกษตร (ร้อยละ 93.70) มีความต้องการในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรที่แตกต่างจากเกษตรกรที่ไม่มีการบริหารจัดการแหล่งน้ำ (ร้อยละ 6.30) ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05 เนื่องจากเกษตรกรส่วนใหญ่มีวิธีการบริหารจัดการแหล่งน้ำ มีการอนุรักษ์ทรัพยากรน้ำที่เหมาะสม ไม่ต้องเผชิญกับปัญหาน้ำเน่าเสีย มีน้ำเพียงพอต่อการทำการเกษตรตลอดทั้งปี ซึ่งมีลักษณะที่เหมาะสมและสอดคล้องกับเอกลักษณ์ของแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรในพื้นที่ ส่งผลที่ดีต่อทัศนียภาพโดยรวมของพื้นที่การท่องเที่ยว ดังนั้นเกษตรกรที่มีการบริหารจัดการน้ำจึงมีความต้องการที่จะพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร มากกว่าเกษตรกรที่ไม่มีการบริหารจัดการน้ำ เนื่องจากมีแหล่งน้ำไม่เพียงพอหรือล้นคลองแห้งขอด ไม่มีการบำบัดน้ำ น้ำเน่าเสีย ทำให้ไม่เหมาะที่เข้าร่วมจัดทำเป็นแหล่งท่องเที่ยวในพื้นที่ สอดคล้องกับงานวิจัยของ (รัฐนันท์ พงศ์วิริทธิ์ธร, 2558) ได้ศึกษา แนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงเกษตรเพื่อความยั่งยืน โครงการหลวงปางตะ ในด้านการใช้ทรัพยากรอย่างคุ้มค่า ไม่ว่าจะเป็นทรัพยากรธรรมชาติสิ่งแวดล้อม น้ำ ดิน อากาศ ซึ่งมีประโยชน์และสำคัญต่อชุมชน หากไม่มีการจัดการที่ดีจะส่งผลเสียโดยตรงต่อการท่องเที่ยว และคนในชุมชนรวมทั้งระบบนิเวศในพื้นที่ด้วย

Table 2 Comparison of needs of agro-tourism development of farmers in KOH LADEETAN, Sam Phran District, Nakhon Pathom Province

Independent variable	Needs of agro-tourism Development		
	t-test	F-test	p-value
Participation in agro-tourism activities in the area			
- Received agricultural extension		3.789**	0.001
- Received agricultural media exposure		5.226**	0.002
- Received information on the development of tourist attractions in the area		6.180**	0.000
- Participated in tourism activities.		15.979**	0.000
Agricultural conditions			
- Number of agricultural area		3.485*	0.032
- Capital sources	-0.535*		0.023
- Type of labors	0.537*		0.014
- Production maintenance		4.318*	0.014
- Water management	-0.823*		0.024
- Using of technologies	0.185		0.492
- Distribution of main agricultural products	0.984		0.367
- Agricultural product processing	-1.574		0.357
- Agricultural product standards	-0.765		0.426

Note: * = Significant level at 0.05, ** = Significant level at 0.01

สรุปผลการวิจัยและข้อเสนอแนะ

เกษตรกรส่วนใหญ่มีความต้องการในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร โดยรวมเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ย 2.16) และพบว่า ด้านที่เกษตรกรมีความต้องการระดับมากได้แก่ ด้านสภาพสังคมและวัฒนธรรม เกษตรกรมีความต้องการให้การท่องเที่ยวมีส่วนทำให้คนในพื้นที่เกิดความสามัคคี สร้างความร่วมมือ และมีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ความคิดเห็น จากทุกภาคส่วน ลดอัตราการว่างงานของคนในชุมชน มีการอนุรักษ์วัฒนธรรม ประเพณีและวิถีชีวิตดั้งเดิมไว้เพื่อเผยแพร่ รวมทั้งการสร้างเครือข่ายกับคนในพื้นที่ และแหล่งท่องเที่ยวใกล้เคียง ด้านองค์กรและความร่วมมือจากภาครัฐและเอกชน เกษตรกรมีความต้องการให้หน่วยงานภาครัฐและเอกชน สนับสนุนในเรื่องขององค์ความรู้เกี่ยวกับการพัฒนาศักยภาพของเกษตรกรเพื่อการท่องเที่ยว รวมไปถึงแหล่งเงินทุนสนับสนุนในการสร้างสิ่งอำนวยความสะดวกต่างๆ ในพื้นที่การท่องเที่ยว

นอกจากนั้น หน่วยงานภาครัฐและเอกชน ควรเพิ่มพูนความรู้สร้างความเข้าใจในด้านการส่งเสริมเกษตรที่ถูกต้องเหมาะสมและทันสมัย โดยสอดแทรกเรื่องของการส่งเสริมและการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเพื่อตอบสนองตามความต้องการของเกษตรกรในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวในพื้นที่ ในด้านข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการท่องเที่ยวที่เกี่ยวข้องกับสถานการณ์ปัจจุบัน โดยเฉพาะวิกฤตโรคระบาด (COVID-19) เพื่อให้เกษตรกรมีความตระหนักถึงการจัดการกิจกรรมการท่องเที่ยวอย่างปลอดภัย ควรมีการประชาสัมพันธ์ข้อมูลการท่องเที่ยวอย่างทั่วถึงและสม่ำเสมอ และสนับสนุนให้เกษตรกรเล็งเห็นถึงประโยชน์ของการเข้าร่วมการจัดการกิจกรรมการท่องเที่ยวเพื่อการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวของตนเอง เช่น รายได้ ความสามัคคีในกลุ่ม เพื่อสร้างแรงจูงใจให้เกษตรกรที่ไม่เคยเข้าร่วมมีความต้องการในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวในพื้นที่ และควรมีเจ้าหน้าที่ผู้เชี่ยวชาญด้านการจัดสรรพื้นที่เข้าไปให้ความรู้ ส่งเสริมการบริหารจัดการพื้นที่ให้เหมาะสม

ต่อกิจกรรมการท่องเที่ยวในพื้นที่ และมีการจัดหาผู้เชี่ยวชาญด้านการลงทุนมาให้ความรู้กับเกษตรกร เพื่อการลงทุนอย่างคุ้มค่า และควรมีการจัดตั้งสหกรณ์ในพื้นที่ เพื่อรับประโยชน์จากการปันผลจากกิจกรรมการท่องเที่ยว สนับสนุนการสร้างสามัคคีภายในครอบครัว ใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์ ลดอัตราการว่างงาน เสริมสร้างรายได้ภายในครัวเรือน กลุ่มที่จัดกิจกรรมการท่องเที่ยวควรชักชวนแรงงานในพื้นที่เข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว และเจ้าหน้าที่การเกษตรควรประสานงานให้ผลผลิตทางการเกษตรในพื้นที่ได้รับการรับรองตามมาตรฐานการผลิต เพื่อเป็นการสร้างความเชื่อมั่นให้แก่นักท่องเที่ยวในการเลือกบริโภคผลผลิตและสินค้าทางการเกษตรในพื้นที่ รวมถึงการสร้างกิจกรรมด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติในแหล่งท่องเที่ยว เพื่อให้เกษตรกรตระหนักถึงการจัดการทรัพยากรในพื้นที่อย่างยั่งยืน

และเนื่องจากสถานการณ์โรคระบาด (COVID-19) เกษตรกรที่จัดกิจกรรมการท่องเที่ยวต้องมีความรู้ในการจัดการท่องเที่ยวแบบ New Normal โดยมุ่งเน้นความปลอดภัยด้านสาธารณสุขเป็นสำคัญ เช่น การคัดกรองนักท่องเที่ยว การจัดหาอุปกรณ์ป้องกันต่างๆ ป้ายให้คำแนะนำ รวมถึงการเว้นระยะห่างต้องจัดบริการรถนำเที่ยวชมแหล่งท่องเที่ยวให้เพียงพอและเหมาะสม และควรมีการอบรมเกษตรกรผู้ให้บริการ เพื่อยกระดับการบริการให้มีคุณภาพ เน้นการประชาสัมพันธ์ให้หลากหลายผ่านช่องทางผ่านสื่อโทรทัศน์ สื่อสิ่งพิมพ์ สื่อสังคมออนไลน์ ให้ครอบคลุมและต้องประชาสัมพันธ์อย่างต่อเนื่อง หน่วยงานภาครัฐและเอกชนควรให้การสนับสนุนด้านความรู้และงบประมาณที่สอดคล้องกับการบริหารจัดการการท่องเที่ยวอย่างคุ้มค่า

เอกสารอ้างอิง

- กรมการท่องเที่ยว. 2563. การท่องเที่ยวในวิถี New Normal. แหล่งข้อมูล: http://www.covid19.mcot.net/knowledge_covid.
 ค้นเมื่อ 19 มิถุนายน 2563.
- กรมส่งเสริมการเกษตร. 2544. คู่มือการบริหารและจัดการ “การท่องเที่ยวเกษตร”. โรงพิมพ์กรมส่งเสริมการเกษตร กระทรวงเกษตรและสหกรณ์, กรุงเทพฯ.
- กรมส่งเสริมการเกษตร. 2560. คู่มือระบบส่งเสริมการเกษตร T & V System กรมส่งเสริมการเกษตร. โรงพิมพ์กรมส่งเสริมการเกษตร กระทรวงเกษตรและสหกรณ์, กรุงเทพฯ.
- จิรนนท์ เข็มจันทร์ และปัญญา หมั่นเก็บ. 2560. การเปรียบเทียบต้นทุนและผลตอบแทนการทำสวนผลไม้ไม่ต่างจากการท่องเที่ยวเชิงเกษตร ในจังหวัดระยอง.วารสารการจัดการธุรกิจ มหาวิทยาลัยบูรพา. 6(2): 43–55.
- ชาติรี บุญนาค. 2562. สัมมนาเชิงปฏิบัติการเจ้าหน้าที่ส่วนกลางและส่วนภูมิภาค ภายใต้โครงการส่งเสริมและพัฒนาการท่องเที่ยววิถีเกษตร แหล่งข้อมูล: https://www.matichon.co.th/publicize/news_1770278. ค้นเมื่อ 30 พฤศจิกายน 2562.
- ณัฐธิดา ห้าวหาญ. 2559. ความพร้อมของเกษตรกรเพื่อการจัดการท่องเที่ยวเชิงเกษตรใน ตำบลตะพง อำเภอเมือง จังหวัดระยอง. วิทยานิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, กรุงเทพฯ.
- เทพกร ณ สงขลา. 2556. รูปแบบการจัดการทรัพยากรเกษตรเพื่อการท่องเที่ยวเชิงเกษตรที่ยั่งยืนในอำเภอช้างกลาง จังหวัดนครศรีธรรมราช. วิทยานิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์, สงขลา
- นรินทร์ สังข์รักษา. 2560. ศึกษาการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรชุมชนบ้านดงเย็นในพื้นที่พิเศษเมืองโบราณอุทอง. Veridian E-Journal Silpakorn University, กรุงเทพฯ.
- บุญเลิศ จิตตั้งวัฒนา. 2548. การพัฒนาการท่องเที่ยวแบบยั่งยืน. โรงพิมพ์เพรส แอนด์ ดีไซน์, กรุงเทพฯ.
- อัจฉริยา ศักดิ์รินทร์. 2549. บทบาทขององค์กร ภาครัฐที่มีต่อการพัฒนากิจกรรมการท่องเที่ยวทางธรรมชาติอย่างยั่งยืนบนพื้นที่เกาะช้าง กิ่งอำเภอเกาะช้าง จังหวัดตราด. แหล่งข้อมูล:
http://www.elibrary.trf.or.th/project_content.asp?PJID=RDG4950141. ค้นเมื่อ 19 เมษายน 2562.
- รัฐนันท์ พงศ์วิริทธิ์ธร. 2558. แนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงเกษตรเพื่อความยั่งยืน โครงการหลวงปางตะ. Suranaree Journal of Social Science. 9(1): 19–35.

สุรินทร์ นิยมางกูร. 2561. การวิเคราะห์ข้อมูลตัวอย่าง: ความพึงพอใจในสภาพความเป็นอยู่ของเกษตรกรในชนบทแห่งหนึ่ง. โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยราชภัฏวชิรวิทยาลัย, กรุงเทพฯ.

สำนักงานเกษตรจังหวัดนครปฐม. 2561. คู่มือท่องเที่ยวเชิงเกษตรสุขใจ วิถีเกษตรที่ชอบ อาศัย และใช้ชีวิตอยู่ Like Live Life in Nakhon Pathom, นครปฐม.

Suan Sunandha Rajabhat University. KOH LADEETAN tourist attraction map. Creative Industry Village Project. Available: <https://web.facebook.com/kohladeetan/posts/2728444024044479>. Accessed Sep. 20, 2020.

Yamane T. 1973. Statistic: An introductory analysis (3rd ed.). Harper and Row, New York.